

Leto XXV.

Številka 1.

SLOVENSKI PRAVNIK.

Izdaja društvo „Pravnik“ v Ljubljani.

Odgovorni urednik:

DR. DANILO MAJARON.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Narodna Tiskarna“

1909.

VSEBINA.

1. <i>Kavčnik</i> : Opazke k izvršilnemu redu z ozirom na »lex ferenda«	1
2. <i>Štefan Lapajne</i> : Važne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.	
VIII. Društvene zadeve	11
IX. Lovske zadeve	11
3. Iz civilno pravne prakse.	
a) 1. Po smrti enega zakoncev gre preživečemu od skupno za oba izgovorjenega potrebnega živeža le toliko, kolikor ga potrebuje za svojo osebo, dočim pa mu gredo druge dajatve nedeljeno. — 2. Dejanstva, ki se sicer nahajajo v spisih ali listinah, priklopljenih pravnim spisom, katerih pa stranka v pravdi ni izrecno uveljavljala, ne prihajajo v poštev pri rešitvi pravde. — 3. Prizivno sodišče sme za presojo pravnega vprašanja razveljaviti sodbo prvega sodnika, čeprav se prizivni predlog ne glasi na razveljavljenje	20
b) Eventualni zahtevki na plačilo tožbenega interesa, ustanovljajočega pristojnost zbornega sodišča, je dopusten tudi še po ugovoru nasprotnika, da je sodišče stvarno nepristojno. Izrek zbornega sodišča, da se smatra stvarno nepristojnim, ne more obsebi prekiniti roku, danega za odgovor na tožbo	25
c) Dopustno je izvršilo z vknjižbo prisilno osnovane zastavne pravice na vknjiženo pravico do užitka (ususfructus)	27
4. Književna poročila	29
5. Razne vesti	31
6. Redna glavna skupščina društva »Pravnika«	32

Slovenski Pravniki.

Leto XXV.

V Ljubljani, 15. januarja 1909.

Štev. 1.

Opazke k izvršilnemu redu z ozirom na „lex ferenda“.

Splošni utis postopanja, ki ga je eksekucijski red tekom mojega dosedanjega poslovanja napravil name, je vobče ta, da manjka določbam o posameznih materijah one preprostosti in jasnosti, ki odlikujeta, vsaj večinoma, civilnopravdni red. Upravičen je tudi očitek okornosti, čeprav ne v vseh delih. Da bi bilo pa sedanje postopanje dražje od prejšnjega, ta očitek se mi ne zdi upravičen, čeprav se ne da oporekati, da bi se z bolj praktičnim postopanjem dalo prihraniti mnogo stroškov. Tudi se v splošnem ne da trditi, da je zavezanec preveč na dobrem nasproti zahtevajočemu upniku. Bolj nego je socijalnopolitično potrebno, zakon ne varuje zavezanca.

S naslednjem bi rad na kratko in v glavnih točkah govoril o onih partijah, ki se mi zde najbolj potrebne reforme.

I.

Splošne določbe. (§§ 1—36.)

1. Dovolitev izvršbe.

a) Uredba izvršbo dovoljujočih sodišč v resnici povečuje nevarnost za uveljavljanje pravic in za gospodarske interese zahtevajočega upnika. Predno tako sodišče izvršbo dovoli in predno so sklepi izpisani, preteče več dnij, pogosto — zlasti pri zamotanih izvršilnih predlogih — več kot en teden, kar je popolnoma zadosti, da se onemogoči dosega ugodnega reda. To se posebno občuti pri osnovah zastavne pravice in pri izvršbah zoper trgovce na premičnine. Dosega ugodnega reda je odvisna od slučajnosti, na katere nima zahtevajoči upnik absolutno nobenega upliva.

Za obnovo
Univerzitetne biblioteke
v Ljubljani
podaril Dr. Josip Ravnik

dne 26. / I. 1945.

b) Temu bi se dalo odpomoči na ta način, če bi se tudi dovolitev izvršbe prepustila izvršilnemu sodišču in sicer, izvzemši osnove zastavne pravice, v vseh slučajih, tudi pri izvršbah na podlagi inozemskih naslovov. Kadar je izvršilni naslov sodba, sodni sklep ali poravnava, bi bilo treba seveda izvršilni predlog vložiti pri dotičnem sodišču. Ali predlog bi sodišče le pasiralo in celo delo sodišča bi bilo le v tem, da bi sodna pisarna potrdila pravnomočnost, oziroma pretek dajalnega rokú, v bagatelnih stvareh tudi vsebino sodbe. Klavzulo noseči izvršilni predlogi bi se morali takoj s prihodnjo pošto odposlati na izvršilno sodišče.

c) Ko se razsodilo, vsebujoče eksekucijski naslov, vroči zavezancu, bi sodna pisarna lahko telefonično ali pa s štamniljo naznanila upravičencu dan vročbe. S tem bi se preprečilo, da se izvršilni predlogi vložje prezgodaj; taka prezgodnja vložitev bi mogla imeti za posledico edinole to, da se predlog vrne zahtevajočemu upniku.

d) Rešitev vseh inozemskih izvršilnih predlogov se lahko z mirno vestjo prepusti eksekucijskim komisarjem, ki so na vsak način bolj specialisti, nego sodniki - posamezniki pri sodnem dvoru.

e) S takim uravnanjem kompetence bi se odpravil tudi nedostatek, da pogostokrat rešujejo pravdni sodniki izvršilne predloge ali nepravilno ali pomanjkljivo, zaradi česar se često pritožujejo izvršilni sodniki.

f) Posledica tega bi bila, da bi se izvršilnim sodiščem prepustile tudi pravde po §-u 35 izvrš. reda. One po §-u 36 bi jim pripadle že vsled dovolitve izvršbe. Saj gre po navadi le za vprašanja, ki se prejšnjih procesov samo od daleč dotikajo.

g) S spojitvijo dovolitve in oprave izvršbe bi se seveda oslabila porabnost §-a 14, ker bi eno sodišče ničesar ne vedelo o izvršilnih predlogih pri drugih sodiščih in bi bila zveza več izvršilnih predlogov v eni vlogi le takrat mogoča, če bi glede vseh postopalo isto sodišče kakor izvršilno sodišče.

Ali vse to bi nikakor ne bilo v škodo. § 14 se itak malo rabi. Omejitev po §-u 41 pa bi zavezanec vedno lahko dosegel.

h) Posebno sodišče za dovolitev bi se pridržalo samo za one izvršbe, ki jih je treba v inozemstvu opraviti. Bilo bi tu pristojno razsojujoče, oziroma v §-u 5 določeno sodišče.

2. Ustavitve.

Kolikor sem do sedaj opazil, smo lahko še precej zadovoljni s prakso, kakor se je razvila na podlagi ne preveč jasnih in preglednih zakonovih določb.

a) Ustne razprave, ki jo določa § 45 zadnji odstavek, ne smatram za potrebno. Pripeti se itak redko; po navadi se zadovoljuje samo z zaslišanjem, kar stvari prav nič ne škoduje.

b) Počaka se z izvršbo po §-u 46 v praksi skoro izključno tudi v slučajih, kadar zavezanec plača po nastalem izvršilnem naslovu in pred dovolitvijo izvršbe. Taki slučaji niso redki in se dogajajo posebno takrat, kadar plača zavezanec neposredno stranki, namesto njenemu zastopniku. Po mojih mislih ni nobenega nujnega razloga, da bi zakon še dalje pridržal to razlikovanje, ki je krivično, ker zapade izvršbi ravno pridnejši in skrbnejši zavezanec, dočim ji odide leni, ki je plačal v poznejšnjem roku. Na tožbo po §-u 35 je ustavitev itak brez upliva.

3. Razodetna prisega. (§-i 47—49.)

Razglasitev prisežnega roka z nabitjem ne dosega onega namena, kakor so ga upali vladni motivi. Nikdo se ne briga za to, kdo in kako polaga prisego o svojem premoženju, o tem zve le peščica onih zvedavih, ki berejo, kar je pribito na sodni tabli. Pritisk priobčenja v javnosti je torej brez upliva na manifestantovo resnicoljubnost. Po mojih mislih bi zadoščalo, če bi se obligatorno uvedel oni seznam, ki ga je odredba justičnega ministrstva z dne 16. junija 1902 št. 28 odredbenega lista uvedla fakultativno. Ta seznam naj bi bil vsakomur na vpogled.

Da se poprej zaslišuje še zavezanca, to je postopanju v zamudo. Brez škode bi lahko posegli nazaj na zakon z dne 16. marca 1884 št. 35 drž. zakonika. Če bi se omenjeni seznam pravilno vodil in uporabljal, bi le redko prišlo do upravičenega razloga za rekuzacijo, ki bi se ga pa lahko pri prisežnem naroku uveljavljalo in sklepalo o njem.

II.

Izvršba na nepremično premoženje.

1. Osnova zastavne pravice. (§-i 87—96.)

Popolnoma nezmislno je vzdrževati izvršilno sodišče, zakaj izvršba je s knjižnim vpisom faktično končana. Gre pri tem le za dovolitev, a ustavitev po izvršilnem redu nasprotuje namenu tega instituta in predpisom zemljiškoknjižnega zakona. Utesnitev izvršbe po §-u 96 se kakor izvršilnemu sodišču, ravno tako lahko prepusti tudi sodišču glavnega vložka, zlasti ker je praksa skoro niti ne pozna. Izvršbo bi imelo dovoliti vedno sodišče zemljiškoknjižne vloge v zmislu določb §§ 75, 108 in 109 zemljiškoknjižnega zakona. S tem predlogom bi se mogli drugi izvršilni predlogi zvezati le takrat, če bi bilo to sodišče pristojno za opravo izvršbe.

Če bi se pa vodila izvršba na več zemljišč, nahajajočih se v zemljiški knjigi različnih sodišč, in če temelji izvršilni naslov na sodni odločbi, bi razsojajoče sodišče pri njem vloženi izvršilni predlog poslalo sodišču glavnega vložnika, če bi ne bilo toliko odpravkov predloženih, kolikor sodišč pride vpoštev.

S tako uravnavo bi se po mojih mislih odpravile tožbe o zamudah reda in vse mnogoštevilne kontroverze in težkoče, ki se vedno znova pokažejo pri osnovah zastavne pravice. (Glej sodbo najvišjega sodišča z dne 26. oktobra 1905 šte. 16.271 iz zb. 931, 20. aprila 1906 št. 6185 iz zb. št. 999, in članek v Gerichtshalle št. 50 iz leta 1907, št. 4 iz leta 1907 i. dr.)

2. Prisilna uprava. (§-i 97—132.)

To poglavje pač najmanj zadovoljuje v celem izvršilnem redu. Krivda tiči v zamotanosti postopanja in v zistemu, kako se določa upravnik. Prisilne uprave na deželi nikdar ne vedejo do uspeha, razun da so bile predlagane in dovoljene, kar se žalibog mnogokrat pripeti, le v ta namen, da se vzame zavezancu žetev ali trgatev. S tem pa je zavezanec gospodarsko oslabljen ali celo uničen. Uprava v najem oddanih hiš ima pač včasih uspehe, ali ti so vse premajhen nadomestek za gospodarsko razupravičenje (Entmündigung) zavezanca. Stroški upravljanja

požro večji del dohodkov. Brez zmisla je, govoriti o posameznostih postopanja, ker je treba, da zgrabi reforma temelje instituta. Na deželi je skrajno težko dobiti sposobnih ljudi, pa tudi ti se po navadi branijo prevzeti upravo, v mestih pa so predragi.

Stran z zasebnimi upravniki in naj se postavijo javni organi! Če se že uveljavi princip, da se v izvršilnem poslovanju postopa uradoma, se ne smemo ustaviti pred prisilnimi upravitelji. Po mojih mislih naj bi se stvar uredila tako-le:

a) Uprava v najem oddanih hiš. Za upravnike naj se določi uradnike sodne pisarne, zlasti one iz dostavljalnega in izvršilnega oddelka, pri manjših upravah pa uradne sluge, ki so izvršilni organi: Vodstvo prisilne uprave naj spada med njih uradne dolžnosti. Na ta način bi se v resnici uradoma poslovalo. Koristi takega postopanja so očitne. Intenzivna skrb z zadevo vsled uradne dolžnosti, nepretrgan stik s sodnikom in vsled tega vzdržno in vplivno nadziranje uprave, ki bi vsled tega postala dosti cenejša. Če bi bilo v večjih krajih treba zaradi tega skromne pomnožitve osebja, bi se stroški lahko poravnali s pobiranjem malenkostne, v razmerju z dohodki odmerjene takse.

b) Uprava gospodarskih posestev. Občinsko upravnništvo je pač najbolj interesirani faktor na tem, kako gre občanom. Zato naj bi se prisilno upravo zakonito pritegnilo v delokrog občin in bi upravo izvrševali člani občinskega predstojništva, ki bi se določali od slučaja do slučaja. Taksa, ki bi se eventualno pobirala, bi se lahko prepustila občinskemu predstojništvu. Uplivno izvrševanje prisilne uprave pa se more na deželi pričakovati le od oseb, ki uživajo med prebivalstvom gotov ugled, in to so občinski odborniki. Med njimi in zavezancem ne bi prišlo več do sporov, kakršni so zdaj tako pogosti, ker, smatra zavezanec upravnika za vsiljivca v njegovo pravno sfero in za uzurpatorja njegovih pravic. Nemogoče bi postalo, da bi se upravniki tako pogosto kakor sedaj, odrekli upravi in se s tem povzročalo motenje v gospodarskem poslovanju.

c) Postopanje. Če bi bili upravniki javni organi v zmislu navedenih izvajanj, bi se tudi postopanje lahko zelo preprosto

uredilo. Ne bilo bi treba polaganja računov niti razdelitve presežkov, ampak pri vsaki prisilni upravi, ki bi dalj časa trpela, bi se skiciral gospodarski načrt, ugotovil vrstni red in krog oseb, ki so udeležene na prihodkih. Uvesti bi se moralo natančno knjigovodstvo. Prihodki bi se takoj porabili za poplačilo davkov in upravnih stroškov in končno v plačilo upravičencem in zahtevajočim upnikom po ugotovljenem redu. Gospodarski načrt, ugotovljeni vrstni red, kakor tudi knjige o prihodkih in izdatkih naj bi smeli interesenti vsak čas vpogledati in staviti svoje pripombe. Kadar bi bila izvršljiva terjatev zahtevajočega upnika plačana, bi avtomatično prenehala prisilna uprava. Če bi se pokazalo že pri ugotovitvi gospodarskega načrta in reda, da ne bo v dohlednem času nič prihodkov odpadlo na izvršljive terjatve zahtevajočega upnika, potem bi uprava pač ne imela zmisla in bi jo bilo treba takoj ustaviti. Upravo bi bilo treba postaviti pod strogo kontrolo sodnikovo. Jako lahko bi bilo nadziranje pri uradnikih-upravnikih. Občinski upravitelji pa bi morali od časa do časa pokazati sodniku gorenje pripomočke in priloge. Krog upravičencev bi se lahko ugotovil na podlagi bremenskega stanu ob sodelovanju zavezanca in zahtevajočega upnika. Če bi bilo treba, bi se lahko povprašalo tudi pri zastavnih upnikih, pri davkarji itd.

3. Prisilna dražba.

Omejim se na one partije, ki so po mojih izkušnjah najbolj potrebne reforme.

a) Princip pokritja. Predlogi na ugotovitev bremenskega stanu se ne stavijo skoro nikdar. To je v celem izvrš. redu najbolj mrtvo poglavje. Najvišje sodišče pa je v svoji plenarni odločbi z dne 13. maja 1902, št. 1683, zb. 592, postavilo princip, da je treba prisilno dražbo ustaviti po § 39. št. 8 izvrš. reda, če se na podlagi podatkov realne cenitve in ozirajoč se na zastavne terjatve, ki so pred zahtevajočim upnikom, ne da pričakovati, da bodo pokriti izvršilni stroški. Ta odločba je povzročila mnogo zla in pomot. Nekateri sodniki jo smatrajo za napačno in se po nji ne ravnaajo. Drugi zopet ustavljajo takoj, četudi bi se mogoče pri natančnejšem preiskovanju izkazalo, da izmed prednjih bremen nekatera niti ne obstoje. Ta odločba je uvedla za podlago

preračunanja cenitev, zoper katero se je Grabmayr (»Landwirtschaft und Exekution«, »Gutachten der Bozener Advokatenkammer«) tako zelo boril in katero je »Skupna komisija« v resnici tudi opustila.

Meni se po dosedanjih izkušnjah zdi, da Grabmayr nima prav. Le redko se pripeti, da se proda nad cenilno vrednost. To vrednost bi se torej lahko vzelo za podlago. Vendar pa ne gre, da bi se na kratko seštevalo vsa prednja bremena, ker je mogoče, da jih mnogo niti več ne obstoji. Kadar pa vsota bremen ne dosega cenilne vrednosti, pa se tudi dostikrat po krivici proda na dražbi, ker dosežajo obresti tako višino, da požro presežek in da potem največji ponudek v resnici več ne krije izvršilnih stroškov. Po mojih mislih bi se ta stvar spravila na jasno tako, da bi se uradoma ugotovil bremenski stan v vseh dvomljivih slučajih, pa tudi samo v dvomljivih. Določil bi se gotov dan za dražbeni narok, pa za enkrat še ne razglasil in upnike pozvalo, da naznanijo svoje terjatve preračunane do tega dne. Če bi vsota prednjih zahtevkov presegala cenilno vrednost, bi bilo treba ustaviti ali pa po § 200, št. 1. izvrš. reda dovoliti prevzem, če bi se na ta način dali kriti izvršilni stroški. V nasprotnem slučaju pa bi se izdal dražbeni oklic. Ta ugotovitev bi bila že predpriprava za razdelitev največjega ponudka. Bojazen, ki jo je izrazila vlada pri posvetovanju o načrtu izvršilnega reda, da bo treba namestiti več eksekucijskih komisarjev, pač ni upravičena. Stvar se bo sama po sebi uravnala, ker si bo vsak slabo postirani upnik premislil, da predlaga dražbo in se tako izpostavi nevarnosti, da trpi stroške brez kake koristi.

b) Razglasitev dražbenega oklica. Pri sedanji uredbi objave po uradnih listih so insercijski stroški najbolj nepotrebna stvar. Ne morem si misliti, kako korist naj ima objava oklica v listu, ki ga kupujoče občinstvo ne razume ali ki ga ne čita, dasi ga razume. Mirno lahko trdim, da objave v uradnih listih prav nič ne povečajo števila kupujočih. Po mojih mislih zadošča objava v občini in nabitje na sodni tabli. Zlasti le-to se mi zdi važno. Pri nas imamo Amerikance, ki se vračajo s prihranki v domovino in ki si žele ustanoviti svoj dom. Ko sem bil izvršilni komisar, se mi je ponovno pripetilo, da so prišli ti ljudje izpraševat k sodišču, kje je kako zemljišče dražbeno na prodaj. —

Le pri večjih posestvih, recimo v vrednosti po 5000 do 10.000 K naprej naj bi se v listih objavljalo, vendar ne obligatorno v uradnih listih, ampak v najbolj čitanih listih, katere naj si izbere zahtevajoči upnik. Objava naj bi bila popolnoma kratka v obliki uradnega inserata, n. pr.: Dražilo se bo dne kmetijsko posestvo, ležeče ob glavni cesti z vinogradi, vrti, travniki, njivami in eno gozdno parcelo. Cenilna vrednost K . . h. Najmanjši ponudek K . . h, vadij . . . K . . h.

c) Zopetna dražba. Tu vlada še vedno največja nesigurnost in ni pričakovati izboljšanja, ker so zakonite določbe tako pomanjkljive. (§-a 254 in 155). Po mojih mislih naj bi se postavilo za princip: vrši naj se zopetna dražba v korist mase na predlog zavezanca in vsakega upravičenca, ki pride do plačila. Pristopa ni. Novi predlagatelj se na kratko nakaže na že uvedeno zopetno dražbo. Prejšnji domik naj se razveljavi ob dodeljenju novega. Zato je ustavitev dovoljena do začetka novega dražbenega naroka, to pa le, če se izkaže, da so dražbeni pogoji popolnoma izpolnjeni in da so z ustavitvijo zadovoljni vsi, ki imajo pravico predloga.

d) Domik. Postopanje o uporabi zoper domik smatram za popolnem nepotrebno. V praksi se ne zgodi kmalu, da bi se kdo upiral domiku. Če je sodnik dovolil domik v nasprotju z določbami §-a 184., naj je dovoljen takojšnji rekurz. Sodnik dražbeni narok že prej preloži, če ima zato razloge v zmislu §-a 184., št. 1—4. Če pa tega ni storil in domaknil, naj bo zoper to dovoljen rekurz. K rekurzu upravičen naj bi bil vsak stvarni upravičenec, zahtevajoči upnik in zavezanec brez ozira na to, ali je bil pri dražbi navzoč ali ne. Da bi se to pravno sredstvo izrabljalo, tega se ni treba bati, če se rekurzni razlogi zakonito ugotove.

III.

Izvršba na premoženju.

1. Izvršba na telesne stvari.

Po mojem opazovanju učinkujejo predpisi o mobilarni izvršbi prav dobro. Pač zato, ker se tukaj vrši postopanje v resnici uradoma. Želeti bi bilo le, da bi se postavilo več dražbenic. Sem

mnenja, da bi se dobro obnesle v vseh mestih z najmanj 30.000 prebivalcev. Neprijetna je le slika, ki jo dajejo brezuspešne dražbe. Postopanje pri tem je zelo različno. Nekateri sodniki položijo zadevo na kratko »ad acta« in obvestijo o tem zahtevajočega upnika. Drugi zopet izdajo poziv, naj se stavi predlog, kako bi se dalo stvari drugače spraviti v denar. Pri tem se v posameznih slučajih zagrozi z ustavitvijo, kakor z nekako kaznijo za nepokornost. Drugi zopet odredijo takoj ali pa po zaslišanju prodajo iz proste roke. Po mojih mislih naj bi bila uradna dolžnost izvršilnega sodišča, da uporabi vsa zakonita sredstva v opravo izvršbe, da torej odredi takoj uradoma prodajo iz proste roke in obvesti o tem zahtevajočega upnika in zavezanca. Zaslišanja bi ne bilo treba. Udeleženci bi itak predlagali ustavitev, če so se med tem poravnali. Če bi tudi prodaja iz proste roke ostala brezuspešna, potem je pač sodišče izčrpalo vsa sredstva, katera ima na razpolago in bi moralo prepustiti diligenci zahtevajočega upnika, da poskuša priti do svoje pravice, vendar bi se mu iz ozirov na interese zavezanca določilo gotov rok in naložilo gotove omejitve. Zahtevajočega upnika bi bilo treba pozvati, da v gotovem roku predlaga ali novo dražbo in izkaže verjetnost, da se je bo udeležilo kaj kupcev ali pa prodajo iz proste roke in navede določene kupce. V nasprotnem slučaju bi se morala izvršba ustaviti. Če bi na ta način dražba in prodaja vnovič ostala brezuspešna, potem bi bila stvar končno rešena in izvršbo bi bilo treba ustaviti.

2. Izvršba denarnih terjatev.

Preodkaz v poteg.

Na podlagi zakona (§-i 304, 307, 310, 312, 314 odst. 2.) se ne da s sigurnostjo odgovoriti na vprašanje, ali sme zahtevajoči upnik, ki se mu je v poteg odkazala deljiva terjatev, do višine izvršljive terjatve vtožiti celo terjatev, ali samo njemu preodkazani del, dalje, ali je pri več preodkazih po delnih zneskih vsak zahtevajoči upnik upravičen k tožbi. Praksa menja zelo. Najvišje sodišče je v odločbi št. 904 izrečno potrdilo zadnje vprašanje. Da je treba potrditi tudi prvo vprašanje, se razvidi iz tega, da se je v ravno tem slučaju vtožila cela terjatev in da se je njen izvršljivo terjatev presegajoči del označil za likvidnega.

Po mojih mislih bi bilo treba v zakonu natančno izraziti, da naj se na vsak način vtožuje cela terjatev in da naj pri več predkazih nastopajo vsi zahtevajoči upniki kakor sosporniki, ki naj imajo event. pravico, počasnemu predkazanemu upniku naznaniti spor, (radi razdelitve stroškov v slučaju, da pravdo izgube). Dalje naj bi se jasno v zakonu izrazilo, da po vložitvi tožbe ni več dovoljen predkaz v poteg, ker se terjatev že izterjuje. Pravdno sodišče pa bi moralo vložitev tožbe uradoma in nemudoma naznaniti izvršilnemu sodišču. Pridržati bi bilo seveda tudi pravico stranske intervencije, ki jo daje § 310 odst. 2. zahtevajočemu upniku, za katerega se je terjatev zarubila.

3. Izvršba na druge premoženjske pravice.

Tu sta literatura in praksa še vedno v razvoju. Zato ni moči izreči končne sodbe. Prisilne uprave trpijo tudi tukaj vsled nedostatkov upravnega sistema. Tu bi bilo pač nemogoče nastaviti javne organe za upravnike, ker je pri vseh tozadevnih prisilnih upravah treba upravitelju posebnega veččlaškega znanja in treba, da se nepretrogoma bavi z upravnimi posli. Neobhodno potrebno pa se mi zdi, da bi se sestavil seznam upraviteljev. Silno dolgo trpi in pri tem gre v izgubo najbolj dragocen čas, predno se v dosedanjem položaju upravitelj končno določi.

IV.

Ivršba v varnost.

Po moji sodbi ni treba tozadevnim zakonitim določbam nikake remedure, izvzemši morebiti kompetenčna določila.

Kako prav bi bilo, če bi se tudi tukaj dovolitev prepustila izvršilnemu sodišču, najbolj kaže dejstvo, da ob ravno istih premisah (na pr. če zavezanca zasledujejo z izvršbami) postopajo različna sodišča povsem različno. Tako na pr.: dovoli sodišče *A* zoper istega zavezanca iz gotovega razloga izvršbo v varnost, dočim je drugo sodišče ne dovoli. Posledica je, da dobi zahtevajoči upnik sodišča *A* zastavno pravico, dočim je drugi ne dobi. Lahko bi se izognili takemu neenakemu postopanju, če bi izvršilno sodišče imelo pravico dovolitve.

Kavčnik.

Vажne odločbe upravnega sodišča od l. 1876. do l. 1906.

Izbral in priredil **Štefan Lapajne**, c. kr. okrajni glavar v p.

(Nadaljevanje iz prejšnjega letnika.)

VIII. Društvene zadeve.

33. Imenik članov nepolitičnega društva je predložiti tudi političnemu, oziroma policijskemu oblastvu, ako se je tak imenik razdelilo med člane. (O. 7. oktobra 1901 št. 3164, Z. XV. št. 6157.)

Nepolitično društvo »U-g.« v T. se je pritožilo proti končnemu odloku ministrstva notranjih stvari, da mora v zmislu §-a 13 društv. zakona predložiti tudi policijskemu ravnateljstvu med člane razdeljeni imenik v treh izvodih.

V svoji pritožbi se društvo sklicuje na § 12 društvenega zakona, glasom katerega so samo politična društva obvezana predložiti imenik članov, dočim § 13 veleva, da morajo nepolitična društva predložiti samo one listine, katere se tičejo gospodarskega delokroga, kakor poročila o delovanju in poslovanju.

Upravno sodišče pa tej pritožbi iz nastopnih razlogov ni ugodilo:

Paragraf 13 društvenega zakona se glasi: Ako društvo v svojem delokrogu razpošilja med člane poročila o delovanju in o poslovanju ali kake druge ukaze, jih mora predložiti tudi političnemu ali policijskemu oblastvu v treh izvodih pod globo 10 gld.

Po besedilu te določbe je torej razvideti, da dolžnost nepolitičnega društva ni omejena samo na poročila o delovanju in poslovanju, ampak sploh na vse listine, ki se med člane razdele, torej tudi na imenik članov, kajti tudi ti imajo namen jasno podobo pokazati o stanju, o delovanju in o uspehih društva.

IX. Lovski zadeve.

34. Zdražitelj lova dobi pravico do zakupa šele ko ga odobri okrajno glavarstvo. (O. 10. aprila 1878 št. 572 Z. II. št. 247.)

I. K. je zdražil lov v D. za 3 fl. Po sklepu zapisnika pa se je S. N. zglasil ter se je pričela nova dražba, pri kateri je le-ta z 38 fl. ostal zakupnik, kar je okrajno glavarstvo odobrilo.

Pritožitelj I. K. trdi, da si je on pridobil pravico, ker se na njegovo ponudbo po tretjem izklicu ni nihče prijavil ter se je tudi zapisnik sklenil.

Upravno sodišče je pritožbo zavrnilo, uvaževaje, da je s tem, ko je okrajno glavarstvo pripustilo novega dražitelja, odklonilo ponudbo prvega zdražitelja ter je bilo okrajno glavarstvo z ozirom na § 3 licitacijskih pogojev in z ozirom na ministrsko naredbo z dne 15. decembra št. 257 d. z. k takemu postopanju po vsem upravičeno.

Pri pomnimo, da so se podobni slučajji tudi že na Kranjskem pripetili.

35. Razdelitev lovske zakupnine na podstavi lovskega zakona z dne 7. marca 1849 d. z. št. 154. (O. 28. novembra 1879 št. 2040, Z. III. št. 628.)

Na podstavi §-a 8 ces. pat. z dne 7. marca 1849 d. z. št. 154 je letni čisti dohodek iz občinskega lova koncem vsakega upravnega leta razdeliti med posamezne zemljiške posestnike po razmerju zemljišč.

Z izpodbijano odločbo ni ministrstvo ničesar drugega ukrenilo, kakor da je zakonito postopanje vnovič uvedlo, kajti to, da je občina P. na podlagi občinskih sklepov porabljala lovsko zakupnino za občinske potrebščine in da proti temu ni bilo ugovora, nikakor ne more zakonite določbe razveljaviti in tudi to ne, da se do sedaj proti prejšnjemu postopanju niti pri političnih, niti pri avtonomnih oblastvih ni ugovarjalo. Vsklic na § 1480 obč. drž. zak. pa že zaradi tega ni umesten, ker se je zakupnina pri občini dejansko vplačala in ker se je razdelitev zakupnine že leta 1875 zahtevala.

Težkoča glede podrobne razdelbe zakupnine pa ne pride v poštev, ker je edino le zakonita določba merodavna.

Pri pomnja. Ta razsodba je zaradi tega važna, ker se še sedaj — največ iz praktičnih ozirov — ravno nasprotno ravna ter se običajno porablja zakupnina za občinske potrebe. V konkretnem slučaju pa je tako-le: Lovska zakupnina, najsi bode še tako velika, nastane takoj skrajno malenkostna, kakor

hitro se prične razdelitev med neprimerno veliko število zemljiških posestnikov. Pri tem pa je še prav posebno vpoštevati, da so stroški proračunanja in razdelbe v vsakem slučaju tako ogromni, da pobere precejšen del zakupnine, dočim odpade na posameznega zemljiškega posestnika le majhna vsotica. A občina računa na ta trajen in siguren dohodek in ga postavlja leto za letom v svoj proračun. Posledica je, da mora vsled odpada te postavke svoje doklade na direktne davke zvišati in osobito v kmečkih občinah pritegniti zopet zemljiške posestnike. Torej, kar dobi zemljiški posestnik od zakupa lova, mora najmanj dvakrat povrniti vsled zvišanih doklad na zemljiških davkih.

Ali — pravica mora biti!

36. Okrajno glavarstvo in instančnim potom višja oblastva niso navezana na nikako zakonito navodilo glede potrditve lovskega zakona, razun v slučaju §-a 3 odst. 2 min. naredbe z dne 15. decembra 1852. (O. 22. novembra 1883 št. 2670, Z. VII. št. 1920.)

Po §-u 4 ministrske naredbe z dne 15. decembra 1852 d. z. je vsako pogodbo glede lovskega zakupa predložiti okrajnemu glavarstvu v odobrenje. Odobritev ali ne odobritev se sme instančnim potom izpodbijati ter sme višje oblastvo izreči odobritev ali odklonitev po prostem prevdarku, razun v slučaju §-a 3 odst. 2 navedene ministrske naredbe.

Upravičeno je bilo torej okrajno glavarstvo, ko je dvomljive dražitelje lova od zakupa izključilo, in prav tako so bila višja oblastva po prostem prevdarku upravičena odredbo okrajnega glavarstva ali odobriti ali razveljaviti.

Tozadevno pritožbo graščine F. proti končnemu odloku c. kr. ministrstva za poljedelstvo je torej upravno sodišče zavrglo.

37. Podaljšanje lovskega zakupa brez dražbe je proti volji občine nezakonito. (O. 12. decembra 1883 št. 2759, Z. VII. št. 1943.)

Politična oblastva so podaljšala lovsko zakupno pogodbo med občino in grofom L. za dobo 10 let, dasi je občinski odbor temu ugovarjal in zahteval javno dražbo.

Pritožba trdi, da je podaljšanje lovske zakupne pogodbe proti volji občine nezakonito, dočim se pa poljedelsko ministrstvo

sklicuje na § 10 min. naredbe z dne 15. decembra 1852, po kateri je pač potrebno zaslišanje, ne pa pritrdilo občine.

Upravno sodišče je pa pritožbo občine spoznalo za upravičeno.

Iz določbe §-a 10 zgoraj navedene ministrske naredbe se da sicer res izvajati, da je pri podaljšanju lovske zakupne pogodbe brez dražbe potrebno le zaslišanje, ne pa pritrditev občine.

Iz stika zakonitih določb je pa razvideti, da tako podaljšanje zakupne pogodbe proti volji občine ni v namenu zakona. Ker je glasom §-a 6 patenta z dne 7. marca 1849 d. z. 154 lov občini odkazan (izvzemši za §§ 4 in 5) in ker je glasom §-a 7 občina obvezana občinski lov dati v zakup, je jasno, da pri dražbah lova, katere izvede okrajno glavarstvo, ni to oblastvo, ampak je občina, ki da v zakup, in okrajno glavarstvo samo izvršujoči organ. To pravno razmerje je tudi v §-u 4 izraženo, ker je oddaja v zakup odvisna od potrdila okrajnega glavarstva, iz česar je sklepati, da tudi v slučaju podaljšanja zakupa ne more biti govora o kakem oblastvenem ukazu, marveč samo o potrdilu pogodbe, sklenjene med občino in zakupnikom.

Moč, dano političnemu oblastvu v §-u 10 navedene ministrske naredbe, da lahko obstoječe zakupne pogodbe podaljša brez javne licitacije, je samo dovoljenje za izpregled od oblike javne dražbe v §-u 2 predpisane. Tak izpregled sme politično oblastvo, ako občina želi, podeliti ali odkloniti; ne more pa občini, katera ne zahteva izjeme §-a 2, proti njeni volji ta izpregled ukazati.

38. Posamezni član lovske zadruge nima pravice zahtevati, da se da lov takoj vnovič v zakup, ako ni zakupnina pravočasno plačana. (O. 5. januarja 1884 št. 24, Z. VIII. št. 1974.)

Lovsko zakupnino je vedno tekom štirih tednov po preteku zakupnega leta plačati, drugače je v zmislu §-a 8 lov na nevarnost in stroške zakupnika vnovič dati v zakup. A ta pravna posledica je samo prisilno sredstvo proti zakupniku in s tem ta določba ne izreka, da je pogodba vgasnila ali da je razveljavljena, ako zakupnik ne plača pravočasno zakupnine, tudi ne jemlje političnemu oblastvu pravice, najprvo zahtevati, da se zakupna pogodba izpolni.

Oblastva imajo torej v takih slučajih prosto voljo, da odredijo relicitacijo lova ali pa uporabijo potrebna prisilna sredstva, da se zakupnina plača.

V nobenem slučaju pa nima posamezen član lovske zadruga pravice zahtevati, da politično oblastvo uvede eno ali drugo prisilno sredstvo, kajti skupni interes mora varovati le občina in skrbeti, da dobi v zmislu §-a 8 ces. pat. z dne 7. marca 1849 vsak zemljiški posestnik svoj delež čistega dohodka.

Upravno sodišče je torej pritožbo M. R. proti odloku poljedelskega ministra zavrlo.

39. Kdor ima po zakonu pravico do svojega lova, mu ga ni moči kratiti vsled zakupnih pravic, ki so nastale pred pridobitvijo zemljišča ali pred nastopom pogojev za svoj lov. (O. 30. aprila 1884 št. 842, Z. VIII. št. 2109.)

Pritožitelj T. Z. je prikupil leta 1882 k svojemu zemljišču toliko posestva, da je imel skupaj sveta 230 oralov ter je zahteval, da se mu pripozna njegov lov.

Ministrstvo za poljedelstvo je sicer na zadnji instanci priznalo pravico do svojega lova, a obenem ukrenilo, da sme lovsko pravico šele izvrševati po preteku zadnje zakupne pogodbe.

Upravno sodišče je pritožbi T. Z. ugodilo in navedeni odlok razveljavilo iz nastopnih razlogov:

Po lovskem zakonu z dne 7. marca 1849 št. 154 d. z. so lovske pravice na tujem svetu odpravljene; lovska pravica izvira iz lastninske pravice in je torej v zmislu §-a 362 obč. drž. zakona vsak lastnik upravičen to lovsko pravico izvrševati, kolikor gotove zakonite določbe ne omejujejo te pravice. Take omejitve so v §§ 5 in 6 lovskega zakona, glasom katerih je samostojen lov zavisen od skupnega zemljišča 115 *ha*, a je lov na onih zemljiščih, ki ne obsegajo 115 *ha*, občini pripuščen.

Te omejitve so izjemne določbe, katere je strogo razlagati in jih ni moči več uporabljati, ako odpadejo pogoji.

Ako ministrstvo v svojih razlogih trdi, da je prememba zakupnega objekta med zakupno dobo z ozirom na primerno gospodarsko izkoriščanje lova nedopustno, je omeniti, da se primernost proti zakonito navedenim pravnim načelom ne more navajati in da se v slučaju razkosanja zemljišč ravno tako lahko

razširi obseg občinskega lova; torej je obseg lova premenljiv, ki se prav tako lahko zveča, kakor tudi zmanjša, a na to se pri sklepanju zakupnih pogodb ni moči ozirati.

40. Ako kdo ne vzame lova v zakup za sebe, ampak za lovsko družbo, je politično oblastvo upravičeno, ko to dejstvo naknadno zvé, izrečeno odobrenje preklicati in preiskovati sposobnost onega, ki je pristopil k zakupni pogodbi (O. 10. sept. 1884 št. 2051, Z. VIII. št. 2218.)

Iz določbe §-a 3 min. naredbe z dne 15. decembra 1852 št. 257 d. z., da je le onega pripustiti za zakupnika lova, proti kateremu ni v tej lastnosti nikakih pomislekov, je sklepati, da politično oblastvo, ki zakupne pogodbe odobruje, popolnoma pozna zakupnikovo osebo in da mora, kadar se lov v imenu lovske družbe vzame v zakup, politično oblastvo ta slučaj in posamezne družabnike popolnoma poznati.

Upravno sodišče je torej mnenja, da je politično oblastvo tedaj, kadar je kdo dokazano za druge in ne za se lov v zakup vzел, upravičeno, ako zve to dejstvo, preiskovati, imajo li ti zakupniki zakonito sposobnost, in je tudi opravičeno pod drugimi uveti preklicati izdano odobrenje.

41. Lastnikov lova ni moči obsoditi v povrnitev komisijskih stroškov povodom obravnáv o škodi, povzročeni po divjačini, ako se ni preje zahtevalo od njih mirnim potom povrnitve škode, ampak so takoj komisijo zahtevali. (O. 8. aprila 1886 št. 984, Z. X. št. 3002.)

Pritožitelj dr. K. in drugi so vložili pritožbo na upravno sodišče, ker jih je ministrstvo za poljedelstvo obsodilo v povrnitev stroškov, ki so nastali povodom komisijskih obravnáv o povrnitvi škode, povzročene po divjačini.

Upravno sodišče je pritožbi ugodilo in odlok ministrstva iz naslednjih razlogov razveljavilo:

Besedilo §-a 17 namestn. razpisa z dne 27. dec. 1852 za hiše Nižeavstrijsko slove: Zemljiški posestnik ima pravico zahtevati, da se mu takoj povrne škoda, po divjačini povzročena, in ako se njegovi zahtevi v dobrem ne ugoti, jo je pri pristojnem oblastvu iztožiti. — To določbo je tako razumeti, da nastopi

uradno ugotovljenje škode, po divjačini povzročeno, šele takrat, ako zemljiški posestnik ni dosegel svoje odškodnine v dobrem.

V le-tem slučaju oškodovanec ni poskusil doseči odškodnine v dobrem, ampak je takoj povzročil komisijsko ugotovitev škode. Da bi mu ne bilo mogoče svoje terjatve v dobrem dobiti, se ne da trditi, ker je ravno ta lovski gospodar v drugem slučaju takoj več ponudil, nego li so izvedenci izračunali. Iz tega je sklepati, da ni bilo potrebno takoj prositi komisijskega ogleda, da lovskega gospodarja glede teh stroškov ne zadeva nikaka krivda, da je bilo torej naložiti komisijske stroške po zakonitem pravilu (§ 24 min. naredbe z dne 3. julija 1854 d. z. št. 169) onemu, ki je komisijo upotil.

42. Poraba lovske zakupnine za občinske potrebščine je načeloma nedopustna. (O. 29. oktobra 1886, Z. X. št. 3228.)

Deželni odbor češki je načeloma odločil, da je poraba lovske zakupnine v občinske namene, ako tudi lovski odbor to sklene, nezakonita.

Pritožbo lovskega odbora proti temu ukrepu deželnega odbora je upravno sodišče iz naslednjih razlogov zavrglo:

Lovski zakon z dne 7. marca 1849 v §-u 8 in lovski zakon za Češko z dne 1. junija 1866 v §-u 22 določata, da je lovsko zakupnino porazdeliti med posamezne zemljiške posestnike po razmerju zemljišča. Ako se pritožba sklicuje, da so bili dotični sklepi leta in leta neizpodbijani, da so lovski drugi tem sklepom pritrdili in da si je občina vže pravice pridobila — so to ugovori, o katerih bi se dalo v posameznih slučajih razmotrivati, a načelno je ukrep deželnega odbora povsem zakonit.

43. Potom rzsodbe komisije za odvezo zemljiških bremen pridržana in pripoznana lovška pravica je veljavna. (O. 10. januarja 1890, št. 103. Z. XIV. št. 5074.)

V. B. je zahteval, da se mu pripozna samosvoj lov na njegovem skupaj več nego 200 oral obsegajočem zemljišču, akoravno si je svoječasno c. kr. gozdni erar na podstavi rzsodbe c. kr. deželne komisije za odvezo in uravnavo zemljiških bremen pridržal lovsko pravico.

Ministrstvo za poljedelstvo je njegovo zahtevo zavrnilo, a tudi upravno sodišče ni ugodilo njegovi pritožbi iz nagibov:

Pridržek lovske pravice po zakonu ni prepovedan in je zaradi tega pravno veljaven, ker ni nobene zakonske določbe, katera bi ustanovitev takih pravic zabranjevala, nasprotno je iz člena VII. osnovnih državnih zakonov z dne 21. decembra 1867, št. 142 d. z. in iz §-a 43 cesarskega patenta z dne 5. julija 1853, št. 130 d. z. in iz §-a 48 lovskega zakona za Češko razvideti, da je zakonodavec take pridržke pod gotovimi uveti pripoznal za dopustne. Ako so torej upravna oblastva pripoznala lovsko pravico gozdnemu erarju, ne pa pritožiteljema, bilo je tudi izvrševanje lova pripoznati erarju.

44. Gonja (lov z gonjači) ob nedeljah in praznikih ni prepovedana, ako se s tem ne moti božje službe. (O. 8. junija 1894, št. 2214, Z. XVIII./XI. št. 7948.)

K. I. je vložil pritožbo na upravno sodišče proti odloku ministrstva za poljedelstvo, s katerim se mu je prepovedala prireditve gonje ob nedeljah in praznikih.

Upravno sodišče pa je pritožbi ugodilo iz nastopnih razlogov:

Poljedelsko ministrstvo se sklicuje na dekret dvorne pisarne z dne 15. decembra 1808 (zbirka pol. zakonov št. 31) in na ukaz štajerskega namestništva z dne 28. januarja 1853, po katerih je strogo prepovedano ob nedeljah in praznikih prirejati gonje in sploh vsako motenje božje službe s prirejanjem lovov. Brez dvoma je, da se je ta prepoved izdala v svrhu posvečevanja nedelj in praznikov, ne pa v varstvo lova ali poljedelstva.

Vprašanje je torej, je-li taka prepoved z ozirom na sedanj stan zakonodajstva še v zakonu utemeljena? To vprašanje je zanikati.

Zakon z dne 25. maja 1868 d. z št. 49 o interkonfesionalnih razmerah navaja v točki VI, člena 13 dolžnosti, katere mora vsak izpolnjevati glede posvečevanja nedelj in praznikov. Potem je na praznike katerekoli cerkve ali cerkvene družbe med glavno službo božjo vse opustiti, kar bi motilo ali oviralo cerkveno slovesnost. Po tej zakonski določbi pač ni smeti prirejati gonje med glavno službo božjo v bližini cerkve, ker bi to brez dvoma povzročilo motenje božje službe, toda pred

božjo službo ali poslej v bližini cerkve ali pa sploh oddaljeno od cerkve se gonje nikakor ne da prepovedati. Brezizjemne prepovedi gonje na podlagi zgoraj navedenega dekreta in namestniškega ukaza pa ni možno utemeljiti, ker niso te in tudi druge, navedenemu zakonu nasprotne naredbe več v veljavi, če tudi niso izrecno razveljavljene.

45. Lovski zakupnik, ki osebno ne izvršuje lova, ni obvezan si preskrbeti lovske karte. (O. 21. januarja 1897, št. 7057. Z. XXI/l, št. 10.307.)

V. B., lovski zakupnik, je vložil pritožbo na upravno sodišče proti ukazu deželnega odbora v P., da naj bi si moral preskrbeti lovsko karto, ter opira svojo pritožbo, da ni lova nikdar osebno izvrševal in da ga tudi osebno ne bode nikdar izvrševal.

Upravno sodišče je pritožbo iz naslednjih razlogov smatralo za opravičeno.

Iz določil §-a 24 in 26 lovskega zakona z dne 1. junija 1866, št. 49 dež. zak. (za Češko) je povsem jasno, da obveznost preskrbeti si lovsko karto kakor zakupnik lova še ni posledica pravice lov osebno izvrševati, marveč zadene ta obveznost le tistega, kateri, bodi si lastnik, ali lovski gost dejansko in osebno lov izvršuje. Ako deželni odbor svoj ukaz s tem utemeljuje, da je iz zakupa lova sklepati voljo zakupnika, lov osebno izvrševati, je ta utemeljitev neumestna, ker si marsikdo želi imeti lov iz raznih nagibov, ne da bi imel namen in morda tudi sposobnost, lov izvrševati osebno.

Sicer je pa iz §-a 26. lovskega zakona jasno, da obveznost, preskrbeti si lovsko karto, ni odvisna od notranjih nagonov, ampak šele z dejanskim izrazom svoje volje, lov izvrševati.

(Dalje prih.)

Iz civilnopravne prakse.

a) 1. Po smrti enega zakoncev gre preživečemu od skupno za oba izgovorjenega potrebnega živeža le toliko, kolikor ga potrebuje za svojo osebo, dočim pa mu gredo druge dajatve nedeljeno. — 2. Dejanstva, ki se sicer nahajajo v spisih ali listinah, priklopljenih pravnim spisom, katerih pa stranka v pravdi ni izrecno uveljavljala, ne prihajajo v poštev pri rešitvi pravde. — 3. Prizivno sodišče sme za presojo pravnega vprašanja razveljaviti sodbo prvega sodnika, čeprav se prizivni predlog ne glasi na razveljavljenje.

V izročilni pogodbi z dne 21. septembra 1897 je današnji tožnik kakor izročevalec izgovoril sebi in svoji ženi 1. pravico dosmrtnega stanovanja, 2. vžitek ene tepke (drevesa), 3. deset jablan, 4. rabo gospodarskega orodja, 5. prostor v hlevu za tri govedi, 6. rabo prostora nad hlevom, 7. potrebna drva za kurjavo, 8. vsak dan pol litra svežega mleka in 9. vsakdanji potrebni živež. Ako izročevalec ne bi mogel ali hotel skupaj živeti s prevzemnikom, današnjim tožencem, je bilo določeno, da bo prevzemnik moral plačevati tisti nadomestek v denarjih, ki ga bodeta določila dva zvedenca.

Že leta 1899 je izročevalec zapustil hišo in na sporazumen predlog s prevzemnikom sta zvedenca cenila navedeni prevžitek po posameznih dajatvah ter je znašala skupna vrednost vsega prevžitka 142 gl. 85 kr. Koncem dotičnega sodnega zapisnika se nahaja izrek zvedencev »in torej znaša namestek za enega t. j. za izročevalca ali njegovo ženo letno 71 gl. 42¹/₂ kr.

Leta 1904 je umrla žena izročevalca.

Sedaj zahteva izročevalec s tožbo od prevzemnika zastali živež za čas od 1. aprila 1908 do 1. oktobra 1908 (pol leta) v znesku 142 K 85 h, t. j. nadomestek za ves živež ženi.

Toženec je ugovarjal, da je pač pripravljen plačati ves nadomestek za nedeljive reči t. j. zgoraj pod 1. do vštet. 6. omejnene, za reči pod 6. do 9. pa, ki so deljive, samo polovico. Na podstavi prej navedene cenitve zvedencev znaša ta nadomestek 75 K 65 h.

Sodnik je v teku pravde priklopil pravnim spisom tudi sodni spis Nc I 446/99 o izvedeniški cenitvi prevžitka.

Prvi sodnik je tožbenemu zahtevku do cela ugodil, bistveno iz

razlogov,

da po smrti enega zakoncev gre ves za oba izgovorjeni prevžitek, bodisi da so dotične stvari deljive ali ne, preživečemu zakoncu. Razmotrival pa je v razlogih tudi zgoraj navedeno opazko izvedencev, nahajajočo se v cenilnem zapisniku, nastopno: Pristavek v zapisniku Nc I 446/99, da znaša torej nadomestek za enega, t. j. za tožnika ali njegovo ženo letno 71 gl. 42 $\frac{1}{2}$ kr. nima prav nobenega pomena. Uvaževati je v tem oziru, da je vprašanje, dobi li en zakonski po smrti drugega le polovico živeža, pravno vprašanje in da cenilca nista upravičena rešiti to vprašanje. Tudi sodnik ni mogel rešiti tega vprašanja v nespornem postopanju in se bi moglo to zgoditi pač le vsled kake poravnave strank. To se v le-tej stvari ni zgodilo. Stranki sta predlagali le cenitev in je merodavna torej samo cenitev. Pravno vprašanje pa, koliko mora toženec plačati tožniku po smrti tožnikove žene, more rešiti le sodnik v spornem postopanju

V prizivu je toženec povdarjal, da je dolžan dajati tožniku po smrti njegove žene samo polovico prevžitka, odnosno nadomestka, ker sta zvedenca glasom spisa Nc I 446/99 brez prigovora strank in pravnokrepno določila, da znaša nadomestek samo za enega le 71 K 42 $\frac{1}{2}$ h, da pa je prostovoljno pripravljen plačati celo višji znesek 75 K 65 h za pol leta. Prizivni predlog se glasi, da naj se izpodbijano sodbo v tem zmislu spremeni.

Prizivno sodišče je sodbo prvega sodnika potrdilo iz nastopnih razlogov:

Prvi sodnik je glede pravne narave predmetnega prevžitka na stališču, da so vse po tožniku sebi in svoji ženi izgovorjene, deljive in nedeljive pravice med sabo v nerazdružljivi zvezi, ker jim je namen ta, da se moreta preživljati oba zakonska W. in ker iz tega, da so dotične pravice izgovorjene obema, nikakor ne izhaja, da se mora eden po smrti drugega zadovoljiti s polovico, ampak nasprotno, da ima preostali pravico do celega

prevžitka, ker polovica nikakor ne zadošča za preživljanje enega samega.

To pravno pōjmovanje nikakor ne nasprotuje zakonu, in pridružuje se mu tudi prizivno sodišče, kajti če bi se prevžitek smatralo deljivim, potem se bo često dogajalo, da prevžitni upravičenec po smrti svojega zakonskega druga ne bo imel ob čem živeti; to pa nasprotuje pojmu prevžitka.

Prvi sodnik pa se tudi spušča v razlaganje pristavka v zapisniku z dne 19. aprila 1899 št. Nc I 446/99-2: »torej znaša nadomestek za enega, t. j. za Andreja W. ali njegovo ženo, letno 142 K 85 h« in prihaja do zaključka, da ta pristavek nima nobenega pomena, ker je zgolj pravno naziranje zvedencev. Temu nasproti pa izvaja v prizivu, da je s tem po zmislu izročilne pogodbe nadomestek za tožnika sporazumno z obema strankama in pravnokrepno ustanovljen in da sme zato zahtevati tožnik le polovico nadomestka, določenega za oba zakonska skupaj, t. j. znesek 142 K 85 h na leto.

Gre tukaj za vprašanje, če je s tem izrekom zvedencev pogodbeno ustanovljena visokost prevžitka za tožnika v znesku letnih 142 K 85 h. Toda to vprašanje v tej pravdi niti ne prihaja v poštev. Da bi prihajalo v poštev, moral bi toženec v pravdi uveljaviti za ugovor proti tožbenemu zahtevku dejstvo, da je nadomestek sporazumno s strankama pravnomočno določen z zneskom 142 K 85 h in staviti vstrezen predlog, da se ga obsodi samo po tem merilu v plačilo za iztoževano dobo.

Toda takega ugovora on ni uveljavil, ampak je za svojo obvezanost vzel čisto drugo podlago in na podstavi nje prišel tudi do drugačnega večjega zneska. On je posamezne dajatve presodil po njih deljivosti ali nedeljivosti in glede poslednjih priznal, da sme tožnik zahtevati cel nadomestek, glede prvih pa izvajal, da sme zahtevati samo polovico za oba zakonska vкупno določenega nadomestka, ter je temu prikladno predlagal, da se ga obsodi v plačilo zneska 75 K 65 h.

Ta dejanski položaj jasno izhaja iz razpravnega zapisnika z dne 13. julija 1908 in skladno z njim tudi iz dejanskega stanu sodbe.

Zgolj to, da je prvi sodnik priklopil pravnim spisom spis Nc I 446/9 — če ga je prečital, iz zapisnika ni posneti — nikakor

ni dokaz, da se je uveljavil navedeni ugovor. Spis je, kakor vsaka listina, vedno samo dokazno sredstvo za dejanske navedbe strank. Toženec bi se torej moral bil sklicevati na ugotovitev zvedencev in za dokaz o tem navajati spis Nc I 846/99. Iz samega priklopljenja tega spisa k pravnim spisom pa je tem manj moči sklepati, da je toženec podal navedeni ugovor, ker so dejanske navedbe, katere je toženec glasom razpravnega zapisnika v resnici uveljavil, celo protivne vsebini onega spisa glede izreka zvedencev o visokosti letnega nadomestka za enega ali drugega zakoncev.

Iz tega izhaja, da razmotrivanje v razlogih sodbe prvega sodnika o tem, kakšen pomen ima navedeni pristavek zvedencev, nima nikake dejanske podlage in da zato tudi ne prihajajo v poštev nasprotna izvajanja toženca v prizivu.

Vrhovno sodišče je z odločbo 17. novembra 1908 opr. št. Rv VI 413/8-2 sodbo prizivnega sodišča, kolikor se je z njo priznal tožniku višji znesek nego 75 K 65 h, razveljavilo in vrnilo stvar prizivni stopinji v ponovno razpravo in razsojo iz nastopnih razlogov:

Pri presoji le-tega slučaja je treba pač predvsem vpoštevati, da sta se sicer obe stranki sporazumno sklicevali na izročilno pogodbo z dne 21. septembra 1897 kakor tudi na cenilni zapisnik z dne 27. aprila 1899 Nc I 446/99-2, da pa ni toženec pred prvim sodnikom opiral svojega zagovora na pravno stališče, ki izhaja iz zadnjega zapisnika, marveč na pogodbo z dne 21. septembra 1907 in na položaj, ki izhaja zanj iz pogodbe po smrti njegove soproge.

Pravilno je, da se vsaka prevžitna pogodba splošno smatra za eno celoto in da se pri takem, za zakonski par izgovorjenem realnem bremenu isto vsled smrti enega zakonskega ne zniža bodisi samo po sebi, bodisi glede posameznih delov na polovico. Vsekakor pa zahteva bistvo in namen prevžitka, da se oni del, ki je izrecno ali razločno samo za osebne potrebščine namenjen, ne razširi čez meje, ki bi prekoračile ta namen. Kakor je potreba, da se v vsakem posameznem slučaju, če ni posebnih zakonovih določb glede vžitka, upošteva okolnosti, ki izhajajo iz dotične pogodbe, je vsekakor pritegniti po §-u 7 o. d. z. na

eni strani določbe glede služnosti, na drugi strani določbe glede prevžitne pogodbe po §-ih 1284 in nasled., tako si je treba tudi v le-tem slučaju prevžitno razmerje razložiti iz pogodbe z dne 3. oktobra 1907.

Toženec sam priznava, da gre potem nekaj za deljive, nekaj za nedeljive dajatve skupnega prevžitka, in da je dolžan izpolnjevati nedeljve dajatve v vrednosti, ki je navedena v cenilnem zapisniku z dne 19. maja 1899. Njegov predlog, da naj se sodba premeni, upošteva tudi to ponudbo.

Tudi dajatev pol litra mleka na dan je dajatev, ki je v pogodbi absolutno določena in ki se ne ravna po vsakokratni faktilni potrebi prevžitkarja ali prevžitkarjev. Kar se tiče te dajatve ni torej nastopila glede njenega obsega nobena prememba, če je eden izmed upravičencev odpadel.

Drugače je pa s posestnikovo obveznostjo, dajati prevžitkarjema vsak dan potrebni živež. Ta dajatev se izrecno ravna po potrebi upravičencev in je ni moči, ne da bi posestnika bolj obremenila, kakor se je bil pogodil, zvišati čez to potrebo. Ker sedaj ne pride več vsakdanji živež obeh zakonskih Andreja in Jere W. v poštev, ampak samo živež Andreja W., pač ne more biti merodavna skupna cenitev iz leta 1899 sedaj ob premenjenih dejanskih razmerah. Ravnotako malo pa je moči tu vpoštovati končni odstavek v tozadevnem zapisniku, po katerem odpade na vsakega zakonca samo polovica skupne odškodninske zahteve, ker ni, kakor rečeno, toženec niti pred prvim sodnikom iz tega pravic izvajal in ker ni, kar se tiče vsebine onega zapisnika, razvidno, da bi stranki tega dela pogodbe, ki prekorači po odstavku c) prevžitne pogodbe cenilcema dano nalogo, ne bili priznali za obveznega. Toženec mora torej po istem mestu pogodbe dajati toliko denarja, kolikor ustreza porabi za sedaj potrebni prevžitek tožnikov.

Če bi bilo prizivno sodišče vstopilo na to pravilno pravno stališče, bi bilo prišlo do spoznanja, da manjkajo za to potrebni dokazi in bi bilo na ta način prišlo do tega, da bi popolnilo pravdno stvarino in odnosno, čeprav zahteva prizivni predlog, da se premeni sodba prvega sodnika, stvar zavrnilo na okrajno sodišče.

Pri takem dejanskem položaju tudi revizijski inštanci, katera smatra vsled ravnokar navedenega revizijske razloge po

št. 2 in 4, § 503 c. pr. r. za utemeljene, ne more biti zabranjeno, da razveljavi izpodbijano sodbo in jo vrne drugi inštanci, pri tem pa je izločiti znesek, katerega toženec priznava.

b) Eventualni zahtevek na plačilo tožbenega interesa, ustanavljajočega pristojnost zbornega sodišča, je dopusten tudi še po ugovoru nasprotnika, da je sodišče stvarno nepristojno. Izrek zbornega sodišča, da se smatra stvarno nepristojnim, ne more obsebi prekiniti rokú, danega za odgovor na tožbo.

Anton F. je vložil zoper Lizo F. pri c. kr. okrožnem sodišču v M. tožbo na dovolitev vknjižbe lastninske pravice pri vl. št. 127 k. o. l. V tožbi je bilo navedeno, da znaša vrednost zemljišča 1400 K, zahtevek pa se je glasil: Toženka Liza F. je dolžna dovoliti v 14 dneh pod eksekucijo vknjižbo lastninske pravice v korist tožniku na zemljišče vl. št. 127 k. o. l. na podlagi sodbe, ki poteče, pa plačati mu pravdne stroške.

Pri prvem naroku 6. majnika 1908 je zastopnik toženke ugovarjal nepristojnosti tega sodišča, češ da obstoji vl. št. 127 k. o. l. iz treh parcel, ki so le 300—400 K vredne, in je predlagal upotitev pozvedeb v zmislu §-a 60 j. n. Nato je zastopnik tožnika dopolnil tožbeni zahtevek z eventualnim predlogom:

Ako bi toženka ne mogla prepodati lastninske pravice na vl. št. 127 k. o. l., naj se obsodi v plačilo 1400 K s 5 % obrestmi od dneva dostavljene tožbe.

Okrožno sodišče je izdalo na to sklep, da se smatra na podlagi pozvedeb, upotenih po zmislu §-a 60 jur. n. za nepristojno; tožba se z vsemi spisi vred odstopi pristojnemu sodišču, namreč okrajnemu sodišču v M.; do pravomočnosti tega sklepa pa ostane dne 6. maja podeljeni 4tedenski rok za odgovor na tožbo prekinjen ter se bo izvršil odstop spisov po pravomočnosti tega sklepa.

Razlogi.

Vsled ugovora toženke radi baje previsoke cenitve pravdne predmeta na 1400 K od strani tožnika upotil je predsednik v zmislu §-a 60 j. n. pozvedbe. Glasom teh znaša zemljiški davek prepirnega zemljišča letnih 9 K 73 h, kar daje v 70krat-

nem prevdarku znesek 681 K 10 h kakor davčno cenilno vrednost tega zemljišča. Ker se je le-to tudi v darilni pogodbi od 9. aprila 1908 le na 400 K cenilo, je pač čisto jasno, da je v tožbi navedena cenitev na 1400 K previsoka, in je prava vrednost pravnega predmeta taka, da za razsojo te pravde ni to okrožno sodišče, ampak c. kr. okrajno sodišče M. pristojno. Tega ne more nič spremeniti, če je tožnik — očitvidno le iz razlogov pristojnosti — šele pri 1. naroku po zgoraj navedenem ugovoru toženke prvotnemu zahtevku pridodal še eventualen zahtev, da naj se toženka, ako bi ne mogla lastnine prepirnega zemljišča izročiti, obsodi v plačilo zneska 1400 K s prp., kajti po §-u 104 j. r. je celo nedopustno, da bi se pravdni stranki sporazumno podali pristojnosti sodnega dvora v zadevi, ki spada pred okrajno sodišče.

Na tožnikov rekurz zoper ta sklep je c. kr. višje deželno sodišče v G. izdalo dne 5. junija 1908 sklep: Rekurzu se ugaja, izpodbijani sklep razveljavlja in sodišču prve inštanice nalaga, da posluje nadalje v stvari, kakor stvarno pristojno sodišče; stroške rekurza je imeti za pravdne stroške. V razlogih je višje deželno sodišče izvajalo, da se tudi izrek prvega sodišča, naj ostane do pravomočnosti sklepa rok za odgovor tožbe prekinjen, ne da vzdržati.

Ta sklep rekurznega sodišča je potrdilo tudi vrhovno sodišče z odločbo od 14. julija 1908 R VI. 225/8 in sicer iz naslednjih razlogov:

V kolikor se izpodbija izrek rekurznega sodišča glede odločitve, ki zadeva vprašanje o nepristojnosti, je revizijski rekurz že radi tega neutemeljen, ker je tožnik pri prvem naroku predlagal, da naj se toženka, ako ne bi mogla lastninske pravice na zemljišče prepodati, obsodi v plačilo 1400 K, torej eventualno zahteval interes v višini, ki ustanavlja pristojnost pozvanega sodišča. Po §-u 235 odst. 4 c. pr. r. ni prememba tožbe, ako se zahteva namesto prvotno zahtevanega predmeta interes; torej se pa tudi tedaj ne more smatrati za premembo tožbe, ako se interes zahteva le eventualno.

Ako pa ni spremembe tožbe, onda je vprašanje, ali je bila toženka s tem zadovoljna, mari se je temu protivila, brez pomena, ker je dovoljenje nasprotnika pred sodno odločbo po §-u 235 c. pr. r. potrebno le pri premembi tožbe.

Pa tudi kolikor se je razveljavil izrek prvega sodišča, da ostane rok za odgovor na tožbo do pravomočnosti sklepa glede izreka nepristojnosti prekinjen, je odločbi rekurznega sodišča pritrčiti, ker sodnik glede na to, da ni kake tozadevne zakonove določbe, ni mogel že naprej odrediti, da se tek roku prekine. Z izrekom rekurznega sodišča pa se odločitvi o tem, kak vpliv naj ima izrek o nepristojnosti na tek rokú, in pa o tem, ali je med časom vloženi odgovor na tožbo smatrati pravočasnim, nikakor ni prejudiciralo.

Dr. M. D.

c) Dopustno je izvršilo z vknjižbo prisilno osnovane zastavne pravice na vknjiženo pravico do užitka (ususfructus).

G. kr. vrhovno sodišče je s sklepom od 16. junija 1908 opr. št. R. VIII 66/8 v izvršilni stvari drja. P. A. G., odvetnika v Kopru, zahtevajočega upnika proti zavezancu K. B. radi plačila 4742 K 25 h ugodilo revizijskemu rekurzu zaht. upnika proti sklepu viš. dež. sodišča v Trstu od 23. septembra 1908 opr. št. 70/8/1 in obnovilo sklep trgóvskega in pomorskega sodišča v Trstu od 19. marca 1908 opr. št. Cw. 170/2/7, ki se je ž njim dovolila izvršba z vknjižbo prisilno osnovane zastavne pravice na vknjiženi užitek zavezanca.

Razlogi.

§ 485 o. d. z. ima splošno pravilo, da služnosti ni moči samolastno prenašati na druge osebe. To pravilo pa ni brez izjeme. Za služnost užitka je to izjemo jasno posneti iz določbe §-a 150 o. d. z., da namreč upniki lahko zasežejo dohodke iz užitka razen ako je premoženje, ki je obteženo z užitkom, lastnina otroka uživalčevega. Trdilo se je vobče tudi, da pravice do užitka ni moči prenesti, pač pa izvrševanje užitka. To pa je le igra z besedami. Kajti, ako tist, ki ima do smrtno pravico do užitka, izvrševanje te pravice za vso dobo,

to je do svoje smrti komu proda ali kako drugače odtuji, mu od pravice ne ostane nič drugega kakor prazna beseda. Vsebina pravice, namreč oblast uživati tujo stvar »salva substantia« brez kake utesnitve, je prešla na pridobitelja in sicer za ves čas do smrti upravičenega užitca, torej za vso dobo obstoja pravice. Ves ta čas ima kupec vse pravice do užitka, upravičeni uživalec pa nikakršnih več. Po svojem bistvu, in le za to gre, se torej — v nasprotju z drugimi služnostnimi pravicami — užitek sme prenesti na drugo osebo. Tega mnenja so bili tudi uredniki obč. drž. zakonika, ki so soglasno sklenili, naj se določila Martinijevega pranačrta (II § 298): »da uživalec sicer sme prodati spravljene pridelke, ne pa pravice do užitka« — opusti z ozirom na opombo Zeillerjevo: »da more uživalec pač tudi pravico spravljanja pridelkov prepustiti komu drugemu, le da ta pravica z njegovo smrtjo ugasne.« (Ofner I. str. 313.)

Pravni učinki prenosa izvrševanja pravice do užitka se v ničemer ne razlikujejo od pravnega učinka prenosa služnostne pravice same. — Kdor se torej na tak način tавтоlogično izraža, ta ima v mislih obsebi umevni stavek, da je za prenehanje užitvalne pravice kljub nje prodaji merodajna le življenjska doba stvarno upravičenega užitca. Kdor pride do tega spoznanja, temu ni težak odgovor na pravno vprašanje našega slučaja: »Quod emtionem venditionemque recipit, etiam pignorationem recipere potest (§ 448 o. d. z.) Ako pa je torej dopustno, da se sme užitvalno pravico zastaviti, mora biti dopustna tudi prisilna (izvršilna) osnova zastavne pravice na pravico do užitka.

Pa tudi, če bi se reklo, da je prodaja užitvalne pravice, torej v zmislu §-a 332 izvrš. r. tudi prisilna prodaja zakonito nedopustna, to ne brani, da bi se ne moglo osnovati zastavne pravice na to služnost. Kajti možnost odtujitve ni bistven znak pojma zastavne pravice. Po §-u 447 o. d. z. nima upnik pravice zastavo prodati, ako za svojo terjatev ne dobi plačila, temveč le pravico, zahtevati in doseči iz nje pokritje. Razen prodaje pa pozna zakon še različne druge načine izterjanja. Vnovčenje zarubljene pravice do užitka je namreč moči doseči v zmislu §-a 334 izvrš. r. tudi potom prisilne uprave, ev. v zmislu §-a 340 izvrš. r. potom prisilne oddaje v zakup. Sicer pa navajajo vladni motivi k §-u 340

izvrš. r. (mat. I. str. 575.) med drugimi premoženjskimi pravicami, ki jih je moči zaseči z rubežnim izvršilom, izrecno tudi take zavezančeve od lastnine in terjatev različne pravice, ki se jih da na korist upniku vnovčiti na tak način, da se jih prepusti tretjim osebam.

Rubež pa ni le dopusten, temveč tudi potreben, ker se izvršilo na premoženju, ki je med nje šteti tudi vknjiženo pravico do užitka (§ 298 o. d. z.) nikdar ne sme začeti naravnost s sredstvom vnovčenja, temveč zavarovanjem (zastavo) potom rubeža.

Da pa užitne pravice v zemljiški knjigi ni moči zarubiti drugače kakor potom vknjižbe zastavne pravice, to izhaja iz §-a 4 z. z., čigar izjemnega določila, tikajočega se le vknjiženih pravic, določba §-a 331 izvrš. r. o pridobitvi zastavne pravice pri izvršilu na »druge premoženjske pravice« ni razveljavila.

Nepravilno je tudi mnenje, da nasprotuje taki vknjižbi zastavne pravice besedilo §-a 13 z. z. Ta zakonova določba nima namena naštetih taksativno predmete, na katere je smeti vknjižiti zastavno pravico, nego vsebuje le posebne odredbe, ki jih je tedaj uporabljati, kedar je treba zemljišče ali vknjiženo terjatev zaseči z zastavno pravico.

Ni torej utemeljeno sklepanje, da izključuje § 13 z. z. vsako možnost vknjižbe zastavne pravice na drugačne zastavne predmete.

I. K. + dr. Š.

Književna poročila.

Das Nationalitätenproblem. Eine politische Studie über die Polenfrage und die Zukunft Oesterreich-Ungarns von Dr. iur. Walther Schücking, o. ö. Professor zu Marburg. Dresden von Zahn & Jaensch, 1908.

Draždanska Gehe-Stiftung je izdala navedeno razpravo za 2. in 3. zvezek V. letnika. Čitajoč knjigo sem se nemalo čudil, kako rezko, naravnost pikro piše pruski učenjak svojim rojakom! V predgovoru pač pravi, da je bil radi svojih nazorov že od kolegov in od časnika napadan, toda vse to ga ne moti, da ne bi smatral za svojo sveto dolžnost izreči kakor učitelj državnih ved javno, kaj sodi o narodnem boju. Krepko razvija pisatelj svoje ideje. Najprej govori o izvoru in zgodovini narodnostnega problema. Po njegovi misli je docela pomotno meniti, da je bistvo naroda (nacije) v jeziku, in baš iz te usodepolne zmote da izvirajo vsi poskusi raznarodovanja potom zatiranja jezika. Narod da je skupina ljudi, zdru-

ženih po skupnih posebnih elementih prosvete in po skupni zgodovinski preteklosti. Narodna zavednost še ni stara. Še za časa Friderika Velikega šlo je le za dvig populacije. Še leta 1815. je imela poljska provincija ime vélike vojvodine poznanjske, svoj grb in kraljevega namestnika iz stare jagelonske krvi; sam pruski kralj pa je Poljakom slovesno izjavil, da pod njegovim žezlom ni treba zatajiti svoje narodnosti. Toda leto 1848. je doneslo zvezo narodnostne in demokratske misli. L. 1851. je Mancini na Dunaju razvil idejo nadalje, češ, vsak narod kakor enota jezika, šeg in prava ima naravno pravo do lastne države z lastnim narodnim vladarstvom. Pisatelj priznava, da stremijo i pruski Poljaki za tem idealom, pa je mnenja, da o njegovi realizaciji pameten politik še govoril ne bode, kajti Pruska ima na kopnem najmočnejšo vojsko sveta . . . Glede Avstrije se sklicuje pisatelj na Palackega besede, da bi se moralo Avstrijo vstvariti, ako je ne bi bilo, in pristavlja, da mora biti vsakdo »reiner Tor«, ki bi mislil na razpad Avstrije in priklopitev avstrijskih nemških provincij — k Nemčiji. Popolnoma napačno je misliti, da bi moral tvoriti vsak narod svojo državo. Sicer pa tudi ni, da bi moral narod, ki ne tvori svoje države, izgubiti svojo narodnost. Pisatelj zahteva odločno, da naj poneha zločinsko načelo (Zuchthäuslermoral): »right or wrong, my country« (pravo ali nepravo, moja dežela!). Tudi v politiki veljaj, da je meriti s pravnostnim in npravstvenim merilom. Nič ni sramotnejšega, nego zahtevati, da naj se manjšine ponemči; vsakdo ima pravico ohraniti svojo narodnost, ki mu je v srce zapisana. Iz te naravne pravice pa izhaja, da ima nemška država naravnost dolžnost, poljsko prosveto negovati, seveda ne da bi se s tem zapostavljalo nemško prebivalstvo iste dežele. Natančno opisuje pisatelj vsa sredstva za raznarodovanje Poljakov, pa jih tudi vseskozi obsoja, češ, da so nemoralna, proti zakonom, pa tudi brez zmisla, ker nimajo in ne bodo imela uspehov. — Glede Avstro-Ogrske razvije pisatelj »pro futuro« ideje, o kojih velja, da so pač vsaj danes zelo — rane in smeje. Avstro-Ogrska razpade po njegovem mnenju kakor dualistična država in postane konfederacija 16 državic s skupnim parlamentom Toplo se zavzema za dosego narodnostnega miru potom zakona v varstvo narodnih manjšin na podstavi narodnih katastrof (nekako po vzorcu moravskega deželnega volilnega reda od 27. novembra 1905). Največ nad, da dozoré očrtane ideje, stavi pisatelj na — četrti stan, zastopan po socialni demokraciji. — Koncem povprašuje vse državnike, ali slutijo, da ima nacionalni problem »sub specie aeternitatis« le relativno vrednost, da pride prej ali slej preko njega na dan nov, čisto drugačen problem?! —

Velezanimivo delo je pisano zelo pregledno, živahno, ponekodi oduševljeno. Kdor se zanima tudi za podrobnosti, kojih navzlic aktualnosti nisem mogel navajati, čitaj celo knjigo! Žal mu ne bode, pa naj si bo o pisateljevih idejah te ali one misli! —

Dr. M. D.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. januarja 1909.

— (Kronika društva »Pravnik«.) Društveno predsedništvo je prejelo od gospoda c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko dopis z dne 12. januarja 1909 št. 6741 ex 1908, ki slove: »Na najvišje povelje javljam slavnemu predsedništvu vsled ukaza gospoda c. kr. ministra za notranje stvari z dne 18. decembra 1908 št. 12.343 Najvišjo zahvalo za vdanostno izjavo in voščilo, ki so jo podali častiti zastopniki slavnega predsedništva društva »Pravnik« dne 2. decembra 1908 povodom šestdesetletnice vladanja Njegovega Veličanstva.«

— (Umrli) je predsednik viš. deželnega sodišča v Trstu K. vitez Defacis, ki je bil torej le nekaj tednov naslednik pok. drja. Gertscherja na velevažnem mestu. N. v m. p.¹

— (Prememba naslovov.) Vsled najviš. ukrepa od 16. dec. 1908 imajo sodni pristavi naslov »sodnik«, sodni tajniki naslov »okrajni sodnik« in okrajni sodniki naslov »okrajni sodnik in sodni predstojnik«. Nadalje je pravosodno ministrstvo pooblaščno, da sodnim tajnikom in pristavom, ki so stopili iz aktivne službe, sme dovoliti nove naslove, ki ustrezajo njih dosedanjim činovnim razredom.

— (Odvetniško pisarno) je otvoril v Gorici dr. J. Levpušček, v Trstu pa dr. Jos. Wilfan.

— (Pristojb. zakona tar. t. 45 A b.) Upravno sodišče je z odločbo od 10. septembra 1908 št. 8402 izreklo: Ako se lastninska pravica na posestvu, katero je bilo prodano pod resolutivnim pogojem in vknjiženo na kupca, zopet vknjiži za prodajalca, ker je nastopil resolutivni pogoj, tedaj je od tega vpisa plačati $1\frac{1}{4}\%$ no vpisnino po tar. t. 44 A b zak. od 13. dec. 1862 drž. zak. št. 89, odnosno §-a 4 zakona od 18. junija l. 1901 drž. zak. št. 74.

— (K §-u 9 odv. reda.) Med dolžnosti odvetniškega poklica spada tudi dolžnost odvetniškega kandidata, da molči o stanovskih opravilih svojega šefa. (O. discipl. senata vrhovnega sodišča z dne 14. marca leta 1907 št. 151).

Vabilo.

Po zmislu društvenih pravil §-ov 7 do 10 sklicuje odbor društva »Pravnika«

redno glavno skupščino

za letošnje leto
na dan 29. januarja 1909 ob 8. zvečer
v „Narodni dom“ v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Nagovor načelnika.
2. Letno poročilo odborovo:
 - a) tajnikovo,
 - b) blagajnikovo,
 - c) knjižničarjevo.
3. Poročilo preglednikov računov.
4. Volitev:
 - a) društvenega načelnika,
 - b) odbornikov,
 - c) preglednikov računov za bodoče leto.
5. Posamezni nasveti.

V Ljubljani, dne 14. januarja 1909.

K obilni udeležbi vljudno vabita

za odbor:

dr. D. Majaron,
načelnik.

dr. I. Stojan,
tajnik.

»Slovenski Pravniki« izhaja 15. dne vsakega meseca in ga dobivajo člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26. oz. 22.

Dr. Ed. Volčič, v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter dobivajo se pri njem in pri vseh knjigotržcih naslednje pravne knjige:

1. **Civilnopravdni zakoni** (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, obsegajoči XVII. in 909 str. 1906. V platno vez. knjiga K 8.—
2. **Odvetniška tarifa**, določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom (20 tabel). 1906. Broširano . . . „ 1·80
3. **Zakoni o javnih knjigah, zemljiških itd.** (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvaškem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošenj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 str. Mehko vez. „ 5·60
popolno v platno vezana „ 6.—
4. **Vzgliedi predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Ponatisk iz knjige, navedene pod točko 3. Broš. . . „ 1.—
5. **Kolkovina in vpisnina** pri zemljiški knjigi. Tabela na močnem papirju, obesek za na steno . . . „ —·60

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“:

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vez. . . K —·40
- Zvezek II. in III. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Meh. v. „ —·80
- Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč**. 1908. Mehko vezano . . . „ 2.—
- Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari**. 1908. Mehko vezano „ —·80

Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštenu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštne v gotovini ali poštinih znamkah.

Društvo „Pravnik“ je izdalo tudi še:

Kazenski zakon (I. zvezek zbirke), uredil dr. Jakob Kavčič. Cena vezani knjigi 6 K.

Kazenskopravdni red (II. zv. zbirke). Uredil dr. Jak. Kavčič. Cena vez. knjigi 5 K 60 h.

Izvršilni red (III. zv. zbirke). Uredil Iv. Kavčnik. Cena vez. knjigi 7 K.

Te tri knjige se dobivajo pri L. Schwentnerju v Ljubljani.